

УДК 341.4

DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2020.2.28>

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У СФЕРІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

Постановка проблеми. Системоутворюючим чинником та основою будь-якого комплексу правових норм виступають принципи, які закріплюють вихідні, основні положення загального характеру, що відносяться до всієї сфери певних відносин. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю ґрунтується на системі принципів, яка відображає як загальний інтерес міжнародного співтовариства, так і національні інтереси держав як суб'єктів міжнародного права. Досягнення балансу між інтересами різних суб'єктів міжнародних правовідносин у сфері боротьби зі злочинністю є запорукою не тільки ефективної співпраці, але й мирного співіснування членів міжнародної спільноти.

Оскільки міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю є різновидом міжнародних відносин, який полягає у цілеспрямованій та спільній діяльності суб'єктів міжнародного права, спрямованій на досягнення спільних інтересів у сфері боротьби зі злочинністю, його правовим підґрунтям виступають норми міжнародного права. В системі останніх основоположними та загальнообов'язковими виступають основні принципи міжнародного права, які поширюються на всі сфери міжнародних відносин, включаючи відносини, що виникають в процесі міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю.

Метою статті є визначення особливостей дії основних принципів міжнародного права у сфері міжнародних правовідносин у боротьбі зі злочинністю.

Виклад основного матеріалу. Не заглиблюючись в історію розвитку наукових поглядів на кількість і сутність основних принципів міжнародного права в різних правових школах світу, зупинимось тільки на їх правовій характеристиці, що була визнана за ними в міжнародно-правовій судовій практиці й міжнародних актах. У Статуті ООН [1] закріплено наступні сім принципів: 1) принцип незастосування сили чи погрози силою; 2) принцип мирного розв'язання міжнародних спорів; 3) принцип суверенної рівності держав; 4) принцип невтручання у внутрішні справи держав; 5) принцип мирного співробітництва; 6) принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань; 7) принцип рівності та самовизначення народів і націй. Положеннями Заключного акта НБСЄ від 1975 р. перелік принципів був доповнений такими трьома принципами міжнародного права: 1) принцип територіальної цілісності; 2) принцип непорушності державних кордонів; 3) принцип поваги прав і основних свобод людини [2].

Дія основних принципів міжнародного права у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю має свої особливості прояву в силу специфіки самих відносин.

Принцип співробітництва держав є одним з найважливіших для міжнародних відносин та основою сучасного міжнародного права, оскільки, по суті, є запорукою не тільки ефективності міжнародних відносин, а врешті й їх існування в цивілізованому форматі. Принцип співробітництва держав пронизує усі сфери міжнародних відносин, де можуть існувати інтереси держав, їх груп та міжнародної спільноти в цілому. Більше того, як зазначає Л.В. Зіняк, принцип співробітництва держав «певною мірою забезпечує реалізацію усіх інших принципів міжнародного права, є зв'язуючою ланкою між ними» [3, с.100].

Обов'язок держав співробітничати у відповідності з Статутом ООН закріплений в Декларації про принципи міжнародного права від 1970 р. та Заключному акті НБСЄ від 1975 р. У Декларації про принципи міжнародного права від 1970 р. зазначається, що «держави зобов'язані, незалежно від різниці у їх політичних, економічних і соціальних системах, співробітничати одна з одною у різних галузях міжнародних відносин з ціллю підтримки миру та безпеки й сприяння міжнародній економічній стабільності і прогресу, загальному добробуту народів і міжнародному співробітництву, вільному від дискримінації, яка заснована на таких відмінностях» [4].

В рамках дотримання принципу співробітництва держав, «держави співпрацюють з іншими державами щодо підтримки миру і безпеки» [4]. Принцип співробітництва держав у сфері міжнародних відносин у боротьбі зі злочинністю передбачає обов'язок держав незалежно від різниці у їх політичних, економічних і соціальних системах, співпрацювати одна з одною у цій сфері міжнародних відносин з ціллю попередження та боротьби зі злочинністю у відповідності до принципів і норм міжнародного права. Таке співробітництво здійснюється в різних напрямках, із застосуванням різних методів, із використанням цілого спектру форм міжнародного співробітництва, які напрацьовувало міжнародне співтовариство в процесі еволюції міжнародних відносин в цій сфері.

Принцип суверенної рівності держав є основою фундаментальної ідеї міжнародного права – спілкування рівноправних держав [5, с.46]. Відповідно до принципу суверенної рівності, всі держави повинні

поважати суверенну рівність і своєрідність одна одної та всі права, що притаманні їй суверенітету і ним охоплені. До них входять право держави на юридичну рівність, на територіальну цілісність, на свободу та політичну незалежність, на вибір і розвиток своїх політичних, соціальних, економічних і культурних систем, на встановлення своїх законів і адміністративних правил; на здійснення відносин з іншими державами на свій розсуд; на зміну своїх державних кордонів, на право належати до міжнародних організацій, бути учасниками двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів, право на нейтралітет (Заключний акт НБСЄ від 1975 р.).

У сфері міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю дотримання принципу суверенної рівності держав є фундаментальним, оскільки співробітництво держав в будь-якій сфері міжнародних відносин здійснюється на основі: 1) поваги суверенітету; 2) рівності держав.

Відповідно до Заключного акту НБСЄ від 1975 р., держави «мають право на свій розсуд визначати та здійснювати свої відносини з іншими державами...», «право належати чи не належати до міжнародних організацій, бути чи не бути учасниками двосторонніх або багатосторонніх договорів, включаючи право бути або не бути учасником союзних договорів...» [2].

Проте, незважаючи на зазначені права держав обирати власну модель поведінки на міжнародній арені у питанні співробітництва з іншими державами у боротьбі зі злочинністю та на свій розсуд вибудовувати національний правопорядок у сфері боротьби із злочинністю, якщо держава набула членства міжнародної організації або приєдналась до конвенції з питань боротьби зі злочинністю, вона зобов'язана виконувати відповідні норми, а відповідно співпрацювати з іншими державами в тих формах, що передбачені цими міжнародними документами. В даному випадку має місце делегування свої суверенних повноважень в рамках міжнародних міждержавних організацій.

Друга складова принципу суверенної рівності держав – рівність – означає «право кожної держави на юридичну рівність», «рівні права і обов'язки» в рамках міжнародного права [2]. Отже, міжнародне співробітництво держав у боротьбі зі злочинністю передбачає різні форми співпраці, які базуються на рівній міжнародній правосуб'єктності учасників, а тому дотримання принципу суверенної рівності держав в процесі співробітництва є надзвичайно важливим підґрунтям паритетних відносин.

Проте, практика міжнародних відносин, особливо в рамках міжнародних організацій, викликає низку запитань щодо дотримання даного принципу міжнародного права. Міжнародні організації в сучасному міжнародному співтоваристві є одні з найбільш ефективних правових платформ, на яких вирішуються глобальні проблеми міжнародного характеру шляхом прийняття міжнародних договорів. Кожна держава-член приймає (принаймні повинна) участь в розробці міжнародних норм під час вироблення

тексту міжнародного документу, а найбільш – при голосуванні. Але, специфіка процедури голосування в окремих міжнародних організаціях ставить під сумнів рівність держав у вирішенні глобальних проблем міжнародної спільноти: в одних міжнародних організаціях нерівність впливу на прийняття рішень в рамках міжнародних організацій пов'язана з фінансовою потужністю країн; в інших – з наявністю різного статусу членів в організації.

Щодо першого випадку, то мова йде про принцип «зваженого» голосування в органах окремих міжнародних організацій, при якому кожна держава-член при голосуванні має різну кількість голосів в залежності від її внеску до статутного фонду та інших чинників. При такому механізмі голосування держави априорі не мають (і ніколи не будуть мати) рівного впливу на вирішення питань глобального характеру в рамках цих організацій (приміром, МВФ), що в певній мірі суперечить положенню Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку про «співробітництво між всіма членами міжнародного співтовариства на основі суверенної рівності і ліквідації існуючої між ними нерівності» [6]. У сфері співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю Міжнародний валютний фонд здійснює діяльність у напрямку протидії відмиванню брудних коштів, корупції, фінансування тероризму, а тому в рамках цієї організації також має місце співробітництво у сфері боротьби зі злочинністю. Більше того, стрімке зростання обігу крипто валюти та неймовірних небезпек, які вона несе для фіскальних інтересів держав, діяльність МВФ, а відповідно і значення його актів буде невпинно зростати, що виносить на порядок денний і питання паритетності держав при їх прийнятті.

Іншим прикладом нерівного впливу держав на прийняття рішень в рамках міжнародних організацій - механізм прийняття рішень, при якому держави-члени мають нерівний статус при голосуванні. Приміром, Рада Безпеки ООН складається з п'ятнадцяти членів, п'ять з яких володіють правом вето. Такий механізм надає суттєвих переваг одних держав у порівнянні з іншими при вирішенні глобальних за своїм масштабом питань.

Не вдаючись в історичні особливості й мотиваційні чинники формування цього механізму голосування у РБ ООН, а також фінансового підґрунтя механізму «зваженого» голосування в МВФ, зазначимо, що в міжнародно-правовій літературі рівність держав розглядається як така, що закріплена у відповідних міжнародних документах. Тобто, якщо в міжнародних актах статус держав закріплений однаковий, то дотримання принципу рівності між ними означає не порушувати цю норму. В свою чергу, закріплення нерівного правового статусу держав в певних міжнародно-правових актах не дає однозначних підстав ставити під сумнів дотримання принципу суверенної рівності держав. Так, з одного боку, держави, користуючись своїм суверенітетом, на власний розсуд формують свою зовнішню політику у всіх сферах міжнародних відносин, *добро-*

вільно приєднуються до тих чи інших міжнародних договорів та набувають членства тих чи інших міжнародних організацій саме на тих умовах, які закріплені в статутах організацій. З іншого боку, в певних сферах міжнародних відносин держави в силу свого національного інтересу справді потребують членства в тих чи інших міжнародних організаціях та централізованої міжнародної координації. І тому погоджуються на умови статуту організації незалежно від їх справедливості та взаємовигідності для всіх членів.

В цьому контексті, ми підтримуємо позицію В. Буткевича, що коли йдеться про рівність держав, то треба мати на увазі *юридично рівні потенційні можливості* щодо розв'язання питань у неврегульованих сферах міжнародних відносин, які *de facto* далеко не рівнозначні [7, с. 225]. Тому, у сфері міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю дотримання принципу суверенної рівності держав має дві площини реалізації: 1) юридичне закріплення в міжнародних договорах рівності потенційних можливостей держав у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, яке при співробітництві держав у рамках міжнародних організацій не завжди дотримується; 2) у практиці міжнародних відносин у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю дотримання міжнародно-правових норм, що закріплюють рівність держав.

Принцип суверенної рівності держав тісно пов'язаний з *Принципом невтручання у внутрішні справи держави*, який означає, що держави повинні утримуватись від будь-якого втручання, прямого або опосередкованого, індивідуального або колективного у внутрішні або зовнішні справи, які входять до внутрішньої компетенції іншої держави, незалежно від їх взаємовідносин [2]. У сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю реалізація даного принципу передбачає неможливість змусити будь-яку державу застосовувати на внутрішньодержавному рівні методи і способи боротьби зі злочинністю, які не передбачені її міжнародними договорами. Згідно статті 4 Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 2000 р. «держави-учасниці здійснюють свої зобов'язання за цією Конвенцією відповідно до *принципів суверенної рівності та територіальної цілісності держав і принципу невтручання у внутрішні справи*. Ніщо в цій Конвенції не наділяє Державу-учасницю правом здійснювати на території іншої держави юрисдикцію і функції, які входять виключно до компетенції органів цієї іншої держави відповідно до її внутрішнього законодавства» [8] (виділено автором – І.Н.).

Принцип мирного врегулювання спорів передбачає вирішення спорів між державами мирними засобами, не піддаючи загрозі міжнародний мир і безпеку [2]. Він є основою мирного співробітництва держав, і навпаки – принцип співробітництва держав є запорукою і основним шляхом мирного врегулювання спорів. Будь-які спірні ситуації, які виникають під час співробітництва держав у боротьбі зі

злочинністю, повинні врегульовуватись за допомогою існуючих способів і методів мирного характеру.

Принцип добросовісного виконання міжнародних зобов'язань є одним з найдавніших основних принципів міжнародного права, який виник у формі міжнародно-правового звичаю *pacta sunt servanda* на ранніх стадіях розвитку державності. Згідно Віденської конвенції про право міжнародних договорів від 1969 р., «кожен чинний договір обов'язковий для його учасників і повинен добросовісно виконуватись»; «учасник не може посилатись на положення свого внутрішнього права як виправдання для невиконання ним договору» [9].

Реалізація принципу добросовісного виконання міжнародних договорів суб'єктами міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю на практиці є основною умовою стабільності та ефективності міжнародного правопорядку в цій сфері. У сучасному міжнародному праві за роки становлення було напрацьовано низку відносно ефективних механізмів забезпечення дотримання принципу добросовісного виконання міжнародних договорів у вигляді переговорів, взаємних консультацій, судових розглядів тощо.

Зародження і розвиток міжнародного кримінального права та *принцип поваги прав і основних свобод людини* тісно взаємопов'язані, особливо в площині міжнародного гуманітарного права. Права людини, які створюють основу для індивідуальних прав, і норми міжнародного кримінального права, що закріплюють індивідуальну відповідальність, з початку були невідомі традиційному, зосередженому на державах, міжнародному праву. І міжнародне кримінальне право, і право прав людини здійснили свого роду прорив у своєму розвитку після Другої світової війни. Стосовно положення індивіда, міжнародне кримінальне право і захист прав людини представляють собою дві сторони однієї монети: фізична особа стає адресатом і міжнародних прав (людини), і міжнародної відповідальності. У свою чергу, останні включають кримінальну відповідальність за відповідні дії чи бездіяльність [10, с. 60-61].

Представляючи собою, окрім іншого, засіб захисту прав людини, міжнародне кримінальне право реагує на масові порушення основоположних прав людини. Коли джерелом порушення прав людини виступають самі же держави і захист прав людини на національному рівні є неефективним, важливу роль відіграє інтернаціоналізація захисту прав людини, приміром, за допомогою створення системи міжнародного моніторингу. Важливим кроком на шляху подолання подібних явищ є універсальні механізми захисту, що пов'язані з Комітетом ООН з прав людини [11] та процедурами надання звітів.

У конфлікті між державним суверенітетом і захистом прав людини міжнародне кримінальне право виступає на стороні гуманності, доповнюючи інші механізми захисту прав людини, а відповідно сприяючи захисту прав людини [12, с.271]. Правозахисна функція міжнародного кримінального права особливо проявляється по відношенню злочинів проти

людяності, які полягають у систематичних посяганнях на основоположні права людини – право на життя та фізичну недоторканість, свобода пересування і людська гідність. В цьому полягає ідея гуманності як фундаментна захисту прав людини і міжнародного кримінального права. У свою чергу, концепція миру в широкому сенсі, на якому ґрунтується міжнародне кримінальне право, на думку Г.Верле, також відображає зв'язок між правами людини й іншими злочинами за міжнародним правом [10, с. 62-63].

Захист прав людини надає, так би мовити, легітимності міжнародному кримінальному праву, і в той самий час обмежує його застосування. Міжнародне кримінальне право відрізняється від класичного міжнародного права тим, що суб'єктом його регулювання є в першу чергу людина, яка вчинила певну протиправну дію, а не держава в цілому. З огляду на таку специфіку сфери міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, де людина виступає суб'єктом злочину, а відповідно і предметом міжнародно-правового регулювання відповідних конвенцій, на перший план, окрім іншого, виступає дискусійне і неоднозначне питання прав та основних свобод злочинця в контексті міжнародного принципу поваги прав і основних свобод людини. Реалізація принципу поваги прав і основних свобод у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю обмежує, встановлює певні правові межі такої співпраці (це стосується, приміром, пенітенціарної системи).

Обмежувальна функція принципу поваги прав і свобод людини проявляється в організації кримінального процесу: навіть особи, яких обвинувачують у здійсненні злочину за міжнародним правом, мають право на справедливе судочинство у відповідності до принципів і стандартів права людини [10, с. 64]. Тобто, у відповідності до принципу поваги прав і основних свобод людини повинно відбуватись не тільки закріплення в міжнародних конвенціях відповідних форм і методів співробітництва у боротьбі зі злочинністю, але й реалізація їх на практиці має здійснюватись при дотриманні принципу поваги прав і основних свобод людини. Отже, принцип поваги прав і свобод людини у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю проявляється в таких аспектах: 1) виступає правовою основою «легітимації» міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю; 2) є важливим елементом міжнародного організаційно-правового механізму захисту прав людини; 3) інтернаціоналізація захисту прав людини та міжнародний моніторинг в рамках співробітництва у боротьбі зі злочинністю є важливим чинником протидії порушень прав людини з боку держав; 4) принципу поваги прав і свобод людини здійснює обмежувальну функцію в організації кримінального процесу в частині захисту прав осіб, яких обвинувачують у здійсненні злочину за міжнародним правом.

Принцип *незастосування сили чи погрози силою* відповідно до Статуту ООН означає, що «всі Члени Організації Об'єднаних Націй утримуються в їх міжнародних відносинах від загрози силою чи її засто-

сування як проти територіальної недоторканості або політичної незалежності будь-якої держави, так і будь-яким іншим чином, несумісним з цілями Об'єднаних Націй» [1]. Міжнародно-правовий звичай щодо неприпустимості дипломатичного і збройного втручання іноземних держав з метою стягнення боргів з країни, заснований на латиноамериканській доктрині «К. Кальво і Л. Драго», пізніше отримав міжнародно-правове закріплення в Гаазькій конвенції про обмеження випадків застосування сили для стягнення за договірними борговими зобов'язаннями від 1907 р.

У сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, незалежно від бажання окремих держав співпрацювати в цій сфері або ж вчинення ними дій протилежних цілям боротьби зі злочинністю, суб'єкти міжнародного права зобов'язані співпрацювати тільки у тих формах, які закріплені у відповідних конвенціях, виключаючи при цьому будь-яку загрозу сили чи її застосування по відношенню до цих країн.

Висновки. Дія основних принципів міжнародного права у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю має наступні особливості прояву: 1) *принцип співробітництва держав* передбачає обов'язок держав незалежно від різниці у їх політичних, економічних і соціальних системах, співпрацювати одна з одною у цій сфері міжнародних відносин з ціллю попередження та боротьби зі злочинністю у відповідності до принципів і норм міжнародного права. Таке співробітництво здійснюється в різних напрямках, із застосуванням різних методів, із використанням цілого спектру форм міжнародного співробітництва, які напрацювало міжнародне співтовариство в процесі еволюції міжнародних відносин в цій сфері;

2) *принцип суверенної рівності держав* включає два елементи: а) повагу суверенітету, тобто право обирати власну модель поведінки на міжнародній арені у питанні співробітництва з іншими державами у боротьбі зі злочинністю та на свій розсуд вибудовувати національний правопорядок у сфері боротьби із злочинністю; б) рівність держав при міжнародному співробітництві у боротьбі зі злочинністю незалежно від форм співпраці;

3) дотримання *принципу суверенної рівності держав* може реалізовуватись у двох площинах: 1) юридичне закріплення в міжнародних договорах рівності потенційних можливостей держав у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю, яке при співробітництві держав у рамках міжнародних організацій не завжди дотримується; 2) у практиці міжнародних відносин у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю дотримання міжнародно-правових норм, що закріплюють рівність держав;

4) *принцип поваги прав і свобод людини* проявляється в таких аспектах: а) виступає правовою основою «легітимації» міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю; б) є важливим елементом міжнародного організаційно-правового механізму захисту прав людини; в) інтернаціоналізація захисту

прав людини та міжнародний моніторинг в рамках співробітництва у боротьбі зі злочинністю є важливим чинником протидії порушень прав людини з боку держав; г) принципу поваги прав і свобод людини здійснює обмежувальну функцію в організації кримінального процесу в частині захисту прав осіб, яких обвинувачують у здійсненні злочину за міжнародним правом.

5) реалізація *принципів незастосування сили чи погрози силою та невтручання у внутрішні справи держави* передбачає, незалежно від бажання окремих держав співпрацювати в цій сфері або ж вчинення ними дій прямо протилежних цілям боротьби зі злочинністю, неможливість змусити будь-яку державу застосовувати на внутрішньодержавному рівні методи і способи боротьби зі злочинністю, які не передбачені її міжнародними договорами, і співпрацювати тільки у тих формах, які закріплені у відповідних конвенціях, виключаючи при цьому будь-яку загрозу сили чи її застосування по відношенню до цих країн;

б) у відповідності до *принципу мирного врегулювання спорів*, будь-які спірні ситуації, які виникають під час співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю, повинні врегулюватись за допомогою існуючих способів і методів мирного характеру;

7) реалізація *принципу добросовісного виконання міжнародних договорів* суб'єктами міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю на практиці є основною умовою стабільності та ефективності міжнародного правопорядку в цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26.06.1945 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010

2. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1.08.1975 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055

3. Зіняк Л.В. Міжнародно-правові засади : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків. 2014. 227с.

4. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй : Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2625 (XXV) від 24.10.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_569

5. Курс міжнародного права: Основные принципы международного права : в 7 т. / рецензенты Г. П. Жуков, Д. И. Фельдман, В. Н. Лихачев. Москва : Наука, 1989-1993. Т. 2. 1989. 240 с.

6. Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку : Резолюція 3201 (S-VI) від 1.05.1974 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_339

7. Буткевич В. Г., Мицик В. В., Задорожній О. В. Міжнародне право. Основи теорії : підручник / за ред. В. Г. Буткевича. Київ : Либідь, 2002. 608 с.

8. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності від 15.11.2000р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text

9. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_118

10. Верле Герхард. Принципы международного уголовного права : ученик / Герхард Верле; пер.с англ. С.В.Саяпина. Одеса : Феникс; Москва : Транслит, 2011. 910с.

11. Международный пакт о гражданских и политических правах от 16 декабря 1966 г. URL: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/pactpol.shtml

12. Bassiouni M. C., in T. Vogler (ed.), Festschrift Jescheck (1985), стр. 1453; T. Buergenthal, International Human Rights (1995).

Нуруллаєв І.С.о. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У СФЕРІ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН У БОРОТЬБІ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ

У статті досліджується роль основних принципів міжнародного права в міжнародному правопорядку та особливості їх реалізації у сфері міжнародно-правових відносин у боротьбі зі злочинністю.

Проаналізовано принцип співробітництва держав, зокрема його зміст, міжнародно-правове закріплення та дія у сфері міжнародних відносин у боротьбі зі злочинністю.

Досліджено значення принципу суверенної рівності держав та його елементи: повага суверенітету та рівність держав. Відзначено, що незважаючи на зазначені права держав обирати власну модель поведінки на міжнародній арені у питанні співробітництва з іншими державами у боротьбі зі злочинністю та на свій розсуд вибудовувати національний правопорядок у сфері боротьби із злочинністю, якщо держава набула членства міжнародної організації або приєдналась до конвенції з питань боротьби зі злочинністю, вона зобов'язана виконувати відповідні норми, а відповідно співпрацювати з іншими державами в тих формах, що передбачені цими міжнародними документами.

Проаналізовано особливості дії принципу суверенної рівності держав з огляду на специфічні механізми голосування в міжнародних організаціях, при яких держави не мають рівного впливу при прийнятті рішень глобального масштабу, що пов'язано із принципом «зваженого» голосування або наявністю різного статусу членів в організації.

Розглянуто значення принципів невтручання у внутрішні справи, мирного врегулювання спорів та добросовісного виконання міжнародних зобов'язань. Визначено особливості їх реалізації в сфері міжнародних відносин у боротьбі зі злочинністю.

Досліджено правову природу принципу поваги прав і свобод людини, його взаємозв'язок з міжнародним кримінальним правом. Зазначається, що принцип поваги прав і свобод людини у сфері міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю проявляється в таких аспектах: 1) виступає правовою основою «легітимації» міжнародного співробітництва у боротьбі зі злочинністю; 2) є важливим елементом міжнародного організаційно-правового механізму захисту прав людини; 3) інтернаціоналізація захисту прав людини та міжнародний моніторинг в рамках співробітництва у боротьбі зі злочинністю є важливим

чинником протидії порушень прав людини з боку держав; 4) принципу поваги прав і свобод людини здійснює обмежувальну функцію в організації кримінального процесу в частині захисту прав осіб, яких обвинувачують у здійсненні злочину за міжнародним правом.

Ключеві слова: міжнародно-правове співробітництво, боротьба зі злочинністю, міжнародне кримінальне право, основні принципи міжнародного права.

Nurullaiev I.S. FEATURES OF REALIZATION OF THE MAIN PRINCIPLES OF INTERNATIONAL LAW IN THE SECTOR OF INTERNATIONAL LEGAL RELATIONS IN CRIME PREVENTION

The article examines the role of the basic principles of international law in the international legal order and the peculiarities of their implementation in the field of international legal relations in the fight against crime.

The principle of cooperation of states is analyzed, in particular its content, international legal consolidation and action in the field of international relations in the fight against crime.

The significance of the principle of sovereign equality of states and its elements: respect for sovereignty and equality of states are studied. It is noted that despite these rights of states to choose their own model of behavior in the international arena in cooperation with other states in the fight against crime and at its discretion to build national law in the fight against crime, if a state has become a member of an international organization or acceded to the Convention on the Suppression of Crime, it is obliged to comply with the relevant norms and, accordingly, to cooperate with other states in the forms provided by these international documents.

The peculiarities of the principle of sovereign equality of states are analyzed in view of specific voting mechanisms in international organizations, in which states do not have equal influence in global decision-making, due to the principle of "balanced" voting or different status of members in the organization.

The importance of the principles of non-interference in internal affairs, peaceful settlement of disputes and conscientious fulfillment of international obligations is considered. The peculiarities of their implementation in the field of international relations in the fight against crime are determined.

The legal nature of the principle of respect for human rights and freedoms, its relationship with international criminal law has been studied. It is noted that the principle of respect for human rights and freedoms in the field of international cooperation in the fight against crime is manifested in the following aspects: 1) acts as a legal basis for the "legitimation" of international cooperation in the fight against crime; 2) is an important element of the international organizational and legal mechanism for the protection of human rights; 3) internationalization of human rights protection and international monitoring in the framework of cooperation in the fight against crime is an important factor in combating human rights violations by states; 4) the principle of respect for human rights and freedoms performs a restrictive function in the organization of criminal proceedings in terms of protection of the rights of persons accused of committing a crime under international law.

Key words: international legal cooperation, fight against crime, international criminal law, basic principles of international law.